

РЕЦЕНЗИЯ

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Икономика и управление (строителство и недвижима собственост)“ в Икономически университет - гр. Варна.

1. Обща информация

Рецензент: проф. д-р Румен Николаев Калчев, Икономически университет – Варна, катедра „Бизнес, инвестиции, недвижими имоти“, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (човешки ресурси в строителството)“

Основание за написване на рецензията: 1. Участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед РД № 06-188/03.11.2022г. на Зам.-ректора по НИДРК на Икономически университет – гр. Варна за назначаване на научно жури за откриване на процедура за защита на дисертационен труд; 2. Решенията на научното жури от заседанието на 04.11.2022г. за избор на председател и рецензенти; 3. Уведомително писмо на отдел „Научноизследователска дейност и докторантурата“ при Икономически университет – Варна от 07.11.2022г.;

Автор на дисертационния труд: Красимира Христова Христова - Бочева

Тема на дисертационния труд: „Пазар, цени и ценообразуване в строителството“

2. Данни за дисертанта

Докторант Красимира Христова - Бочева завърши средно образование през 2008г. в Професионална гимназия по строителство, архитектура и геодезия „Васил Левски“, гр. Варна със специалност „Строителство и архитектура“. През 2011г. завършила висше образование ОКС „Бакалавър“, а през 2012 г. ОКС „Магистър“ в Икономически университет - Варна със специалност „Икономика

на строителството". Съгласно заповед на Ректора на ИУ-Варна №РД 17-3620/02.10.2013г. тя е зачислена в задочна докторантура, държавна поръчка по докторска програма „Икономика и управление (строителство и недвижима собственост)" към катедра „Икономика и управление на строителството" с научен ръководител доц. д-р Петко Генчев Монев. Отчислена е с право на защита за срок от 5 години със заповед №17-3021/04.10.2017г.

Трудовата биография на докторанта е свързана неизменно със сектор „Строителство" и в частност с цените и ценообразуването, което му помага да извърши качествено необходимите изследвания и анализи във връзка с дисертационния труд. От 2011 до 2013 г. Красимира Христова – Бочева работи в „Денев Инженеринг" ООД, гр. Варна като технически изпълнител – офертант. От 2013 до 2014г. тя изпълнява длъжността „Офис мениджър" в „КБ Инженеринг" ООД, гр. Варна, а от 2014 г. до настоящия момент работи в „Брик" ЕООД, гр. Варна като технически ръководител, изпълняващ основно дейности по: проучване на проектно-сметната документация и съставяне на ценови оферти за строителните обекти на предприятието; пазарни проучвания за цените на основните и специфични строителни материали и СМР; разработване на необходимите на предприятието планове, стратегии и план-графици и др.

През периода 2013–2020 г. докторантът води семинарни занятия като хоноруван асистент към катедра ИУС (понастоящем БНИИ) по дисциплините: „Ценообразуване в строителството", „Ценообразуване в бизнеса с недвижими имоти", „Комунално стопанство и благоустройството", „Икономика на предприятието", „Управление на строителното предприятие", „Местно самоуправление и бизнес", „Инвестиции и инвестиционен процес", „Икономически основи на недвижимата собственост", „Бизнес оценяване". Участва и в национален научен проект на тема „Концесията като фактор за развитие на сектор „Водоснабдяване и канализация" в РБългария", с водеща институция-инициатор Икономически университет – Варна през 2016г.

През изминалния период на обучение докторант Красимира Христова - Бочева изпълнява задачите, предвидени в индивидуалния план и полага успешно докторантските изпити както следва:

- Строително предприемачество - положен на 21.11.2013г. с оценка Отличен 5.75;
- Икономика на предприятието - положен на 28.01.2014г. с оценка Отличен 5.50;
- Методология и методи на научните изследвания - положен на 11.06.2014г. с оценка Отличен 6.00;
- Английски език - положен на 24. 06.2014г. с оценка Мин. добър 4.75.

От посоченото личи, че тя има богат административен и организационен опит. Притежава добри социални и организационни умения и компетенции.

3. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд има обем от 202 страници и включва: заглавна страница; съдържание (2 стр.); увод (4 стр.); основен текст, състоящ се от три глави (161стр.); заключение (2 стр.); приложения (21 стр.); списък на използваните източници - 136 броя, от които 25 интернет страници (11 стр.). В основния текст са поместени таблици – 24 броя и фигури – 22 броя, които кореспондират със съдържанието му. Отделно в представените документи е включена декларация за оригиналност.

Общото ми впечатление по обема и съдържанието на дисертационния труд е положително. Обемът покрива изискванията за докторска дисертация, а съдържанието включва всички необходими елементи. За целите на изследването авторът е използвал достатъчно на брой подходящи и съвременни източници. Това е свидетелство за добрата литературна осведоменост на автора, а в хода на изследването по подходящ начин той показва и собственото си присъствие.

Дисертацията е посветена на актуален за строителния сектор проблем – формирането на цените на строителната продукция, на такива ценова политика и

стратегия, които да направят строителните предприятия по-конкурентни на пазара. Тези въпроси са обект на изследователски интерес, но все още не са достатъчно добре изяснени в теоретичен и най-вече в практико-приложен аспект. От тази гледна точка изследването на автора заслужава висока оценка.

Основната цел на автора в дисертацията е „да се направи теоретично и практико-приложно изследване на цените и ценообразуването в контекста на функциониране на строителния пазар и на тази основа да се предложат насоки и възможности за тяхното усъвършенстване в строителните предприятия в България“. Целта е ясно и сполучливо формулирана. Постигането на целта се осъществява чрез четири конкретни изследователски задачи, които са добре дефинирани и успешно решени по-нататък в изложението.

Обект на изследване са строителните предприятия в България, а **предмет** са пазарът, цените и ценообразуването на първи етап – създаване на проучвателна и проектна продукция и втори етап – създаване на строителна продукция с международно и крайно потребление.

Основна теза в дисертационния труд е, че въпреки тенденцията на все повече предприятия от сектор „Строителство“ да преминават от разходно към пазарно и базирано на ценността ценообразуване, те изпитват трудност при прилагането на този подход и концепция, което дава основание да се очертаят насоки за усъвършенстване и прилагане на конкурентна ценова стратегия от строителните предприятия на база ценността на строителната продукция.

Впечатлението ми по целта, задачите, обекта, предмета и тезата е че те са сполучливо формулирани и отговарят на темата на дисертационния труд.

Основните методи на изследване, които са използвани за постигане на посочената цел и задачи, съобразени с темата на настоящия дисертационен труд, са: метод на индукция и дедукция, метод на анализ и синтез, системен подход, метод на сравнението, репрезентативен метод и метод на анкетата (електронно базирана анкета/computer assisted web interview).

Използваната методология, както и инструментариумът могат да се определят като съвременни, подходящи за целите на изследването.

4. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд и на коректността на автореферата

Докторант Кр. Христова-Бочева е избрала стандартна структура за своя дисертационен труд – увод, три глави, заключение, приложения и списък на използвана литература. Първа глава е с теоретичен характер, във втора се извършва анализ, а в трета се предлагат възможности за усъвършенстване. Считам, че подобен подход може да се определи като подходящ.

Във **въведението** е представена и обоснована актуалността на темата на дисертационния труд, предметът и обектът на изследване. Формулирани са целта, научните задачи и изследователската теза. Посочени са използваните научно-изследователски методи, както и обхватът и ограниченията на анализа.

Глава първа (Теоретични основи на пазара, цените и ценообразуването в строителството) представлява теоретичната част на дисертацията. В нея е изследвана същността и са прецизирани някои основни понятия в областта на ценообразуването, вкл. в строителството. Разглежда се същността на пазара, цените и ценообразуването като част от системата на икономическите категории. Изяснени и прецизирани са същността и спецификата на цените и ценообразуването в строителството. Приета е съвременна концепция за цените в строителството, основаваща се на ценността на строителната продукция. Представени са факторите, влияещи на цените и ценообразуването в строителството и е предложена усъвършенствана класификация на факторите, влияещи върху тях. В тази глава докторантът показва, че притежава задълбочени теоретични знания в тази област и решава първата изследователска задача.

Във **втората глава** на дисертационния труд (Изследване на пазара, цените и ценообразуването в строителството на макро и микроикономическо равнище) се изследва и анализира българският строителен пазар в контекста на

функциониране на европейския строителен пазар. Представя се и се анализира нормативната база на цените и ценообразуването в строителството в етапа на инвестиционното проучване и проектиране в България и други развити държави. Дадени са начините за определяне на цените и ценообразуването на етапите на създаване и реализиране на строителна продукция в контекста на използването на софтуерни продукти. Чрез втора глава се изпълнява втората изследователска задача. В нея авторът показва способностите си за самостоятелни научни изследвания.

В глава трета на дисертационния труд (Възможности за усъвършенстване на цените и ценообразуването в строителството) е представен методически инструментариум, въз основа на който е проведено анкетно проучване с цел практическо изследване на цените, ценообразуването и ценовата стратегия в строителните предприятия. Предложен е усъвършенстван модел на ценообразуване на строителната продукция. Представени са допълнителни възможности за усъвършенстване на ценообразуването в строителните предприятия на база ценова стратегия в динамична икономическа среда. Чрез трета глава се решават трета и четвърта изследователски задачи.

В **заключението** са обобщени основните резултати от дисертационния труд. Описана е връзката на резултатите от дисертационния труд с поставените цел и задачи, акцентира се на приносите, за които се претендира в дисертацията.

Общото ми впечатление по **структурата и съдържанието** на дисертационния труд е положително. Структурата е логически издържана, а съдържанието покрива набелязаните за изследване въпроси. Това ми дава основание да преценя, че **целта и поставените задачи в дисертационния труд са постигнати**.

Внимателният преглед на представения ми за рецензиране дисертационен труд позволява да направя следните по-важни констатации:

1. Изследваните проблеми са съвременни, актуални и все още слабо решени в практико-приложен аспект. Това безспорно потвърждава дисертабилния характер на избраната тема.
2. Избраната структура е класическа и научно издържана, което дава възможност за правилно решение на поставените цел и задачи.
3. Авторът е използвал множество съвременни литературни източници, което му дава възможност да демонстрира познанието си по изследваните въпроси, да прави верни изводи и да предлага правилни решения.
4. В дисертационния труд са използвани основни научно изследователски подходи и съвременни изследователски техники, чрез които подходящо се интерпретира анализираната информация.
5. Стилът и изказът на докторанта са на изискуемото научноизследователско равнище.

Авторефератът е с обем от 42 страници. По форма и съдържание отговаря на изискуемите условия. Кореспондира с дисертационния труд и представя достоверно в синтезиран вид обхвата и резултатите от изследването.

5. Идентифициране и оценяване на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд

Дисертационният труд на докторант Кр. Христова-Бочева представлява самостоятелно завършено научно-приложно изследване, съдържащо задълбочено проучване, теоретични обобщения и критичен анализ на основни литературни източници и на практиката, въз основа на които е предложен усъвършенстван модел на ценообразуване на строителната продукция и възможности за усъвършенстване на ценообразуването в строителните предприятия на база ценова стратегия. В него се забелязват редица научни и научно - приложни приноси, лично дело на кандидата за „доктор“. По-съществените от тях са:

1. Изяснена е същността и спецификата на цените и ценообразуването в строителството и са прецизирани тези понятия. В дисертационния труд е развита

концепцията за цените в строителството, основаваща се на ценността на строителната продукция.

2. Очертани са специфичните особености и характеристики на цените и ценообразуването в строителството и на тази база е предложена усъвършенствана класификация на факторите, влияещи върху тях.

3. Въз основа на изследване на строителния пазар в България и други водещи в икономическо отношение страни и чрез използване на метода на анкетата (по методика, разработена от автора) при широк състав от стопански субекти в строителството е анализирано състоянието на този пазар, цените и ценообразуването в тях, вкл. и използването на софтуерни продукти в тази сфера.

4. Разработен е усъвършенстван модел за ценообразуване, основаващ се на пазарния подход на ценообразуване в строителните предприятия и ценността на строителната продукция и на тази база са формулирани насоки за усъвършенстване на ценовата стратегия в строителните предприятия.

Считам, че така посочените от автора приноси са израз на неговия потенциал да провежда самостоятелни научни изследвания и правилно да интерпретира получените резултати. Те вярно отразяват съдържанието на дисертационния труд, а научно-приложните приноси (3 и 4) могат да бъдат полезни в практиката по ценообразуване в строителните предприятия.

6. Публикации и участие в научни форуми

По дисертационния труд са представени общо 3 публикации – една статия и два доклада, които представлят моменти от труда. В количествено отношение те са достатъчно на брой. Статията е публикувана в електронно научно списание Varna:Knowledge and Business, а докладите са изнесени на научно-практически конференции „Строително предприемачество и недвижима собственост” в Икономически Университет – Варна, т.е. докторантът е направил минимално необходимото за разпространение на получените резултати сред научната общност и специалистите в практиката.

Както беше посочено, докторантът е отчислен с право на защита. Според представената справка - декларация той отговаря на минималните национални изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор”. На свое заседание на 30.09.2022г. катедра „Бизнес, инвестиции, недвижими имоти” при ИУ-Варна прие решение за откриване на процедура по защита на дисертационния труд на Красимира Христова-Бочева (Протокол № 3/30.09.2022 г.)

7. Констатирано или неконстатирано plagiatство в дисертационния труд и автореферата

По дисертационния труд и автореферата не констатирам plagiatство.

8. Критични бележки и препоръки

Докторант Кр. Христова-Бочева е извършила прецизно своето изследване и считам, че към дисертационния труд не могат да се посочат съществени бележки от съдържателно естество. Бележките и препоръките ми към нея са следните:

1. Според мен мястото на параграф 3.1 е в глава втора, имайки предвид изследователския му характер.
2. Мисля, че в заглавието на параграф 3.3 не бива да се посочва динамичната икономическа среда – тя винаги е такава.

9. Въпроси към дисертанта

1. Кое от предложените усъвършенствания на модела на с. 148 считате за най-съществено?

2. На с.158 е посочено, че ценообразуването в строителството все още в поголямата си част е ориентирано към разходните и много по-малко към пазарните методи на ценообразуване. Това твърдение не противоречи ли на анализа от с.162, където е показано, че при избора на ценова стратегия строителните предприятия в най-голяма степен отчитат икономическа ситуация, бизнес среда и инфлация?

Посочените критични бележки и поставените въпроси не намаляват научната стойност на разработката и не влияят върху общата положителна оценка на дисертационния труд.

10. Заключение

Дисертационният труд на докторант Красимира Христова Христова-Бочева на тема „Пазар, цени и ценообразуване в строителството“ представлява завършено и задълбочено научно изследване с подходящи структура, актуалност и значимост. Има безспорна научна стойност и отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет – Варна.

Посоченото ми дава основание да оценя положително дисертационния труд и с пълна убеденост да предложа на членовете на уважаемото жури да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма Икономика и управление (строителство и недвижима собственост) на Красимира Христова - Бочева.

28.11.2022 г.

Гр. Варна

Рецензент:

(проф. д-р Румен Калчев)

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

РЕЦЕНЗИЯ

Вх. № РД 20-1494 / 13.12.2022

Рецензент: доц. д-р Георги Шинков Забунов, катедра „Недвижима собственост“, Университет за национално и световно стопанство (УНСС), София, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (Недвижима собственост)“

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8 „Икономика“, докторска програма „Икономика и управление (Строителство и недвижима собственост)“ на Икономически университет – Варна.

Автор на дисертационния труд: Красимира Христова – Бочева

Заглавие на дисертационния труд: Пазар, цени и ценообразуване в строителството

1. Обща информация

Изготвил резензиата: доц. д-р Георги Шинков Забунов, катедра „Недвижима собственост“, Университет за национално и световно стопанство (УНСС).

Основание за изготвяне на резензия: участие в научно жури за защита на дисертационен труд по Заповед № РД-06-188/ 03.11.2022 г. и на основание чл. 9 от Закона за развитието на академичния състав в Република България, чл. 31 от Правилника за неговото прилагане, чл. 36, ал. 3 от Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет – Варна, Заповед № РД-14-141/ 13.10.2021 г. и решение на Факултетния съвет на Стопански факултет (Протокол № 33 от 27.10.2022 г.).

2. Данни за дисертанта

Докторантката се е обучавала в докторска програма към катедра „Икономика и управление на строителството“ (по-късно преименувана на катедра „Бизнес, инвестиции и недвижими имоти“), Стопански факултет на Икономически университет – Варна по научна специалност „Икономика и управление (Строителство)“, докторска

програма „Икономика и управление (Строителство и недвижима собственост)“ съгласно Заповед на Ректора на ИУ – Варна № РД-17-3620/ 02.10.2013г. Обучението е проведено в задачна форма, субсидирана от държавата.

Красимира Христова – Бочева получава бакалавърска степен по „Икономика на строителството“ през 2011 г. и магистърска степен по същата специалност през 2012 г. от Икономически университет – Варна. В периода 2013 – 2017 г. е докторант по специалност „Икономика и управление (Строителство и недвижима собственост)“ към катедра „Икономика и управление на строителството“ на Стопански факултет на Икономически университет – Варна. Като се има предвид, че Красимира Христова – Бочева е завършила през 2008 г. Професионална гимназия по строителство, архитектура и геодезия „Васил Левски“ гр. Варна, можем да обобщим, че цялото ѝ обучение е в областта на строителството и недвижимата собственост.

Със заповед № РД-17-3021/ 04.10.2017 г. на ректора на ИУ – Варна Красимира Христова – Бочева е отчислена от обучение в докторантura с право на защита на докторска дисертация в срок до пет години от датата на отчисляването. Видно от представените документи, докторантката е изпълнила всички необходими условия за допускане до публична защита на дисертационния труд. Подобно на образованието и обучението на Красимира Христова – Бочева, нейната професионална реализация е тясно свързана със строителството и недвижимата собственост.

3. Общо представяне на дисертационния труд

Представената дисертация отговаря на изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България. Трудът е с обем от 202 страници и съдържа увод, три глави, заключение, списък с приложения (7 точки, като в една от тях са включени допълнителни девет таблици и две фигури) и списък на използваната литература. За написването са използвани 111 литературни източници и нормативни документи на български, руски и английски език, както и 25 официални интернет страници. Самата дисертация е богато илюстрирана с двадесет и две фигури и двадесет и четири таблици. Разглежда актуален, значим и сложен проблем, а именно, осъществяване на теоретично, практическо и приложно изследване на цените и ценообразуването в контекста на функционирането на строителния пазар. На тази основа са предложени насоки и възможности за

подобряване на ценообразуването в строителните предприятия в България. Авторката твърди, че въпреки че има тенденция все повече и повече фирми в строителния сектор да преминават от ценообразуване на основа себестойност към пазарно ценообразуване и ценообразуване, основавашо се на ценността, те срещат трудности при прилагането на този подход и концепция. Фокусът на изследването е върху подобряването на управлението на ценообразуването в строителните предприятия чрез подходящи инструменти. Такива инструменти са изработване на схващане за ценността на строителната продукция, подобряване на модела на ценообразуване, използване на софтуерни продукти и разработване на конкурентна ценова стратегия.

Авторката използва изследователска методология, която съответства на поставената цел и формулираните задачи. Използвани са следните методи на изследване: метод на индукция и дедукция, метод на анализ и синтез, системен подход, метод на сравнение, репрезентативен метод и метод на анкетиране (електронно базирано анкетиране/ computer assisted web interview). В дисертацията са възприети редица ограничения. Те произтичат от действащото законодателство и от наличната статистическа информация. Част от ограниченията са свързани с възприемането на ценовата информация като фирмена тайна от страна на строителните предприятия. Поставената цел, обектът и предметът на дисертационния труд определят и неговия обхват, който се ограничава до проблемите, свързани с процеса на ценообразуване.

4. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Структурата и съдържанието на дисертационния труд отговарят на изискванията на чл. 34, ал. 2 и ал. 3 от Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет – Варна. Уводът съдържа изследователския план на дисертационния труд. В първата глава на изследването са систематизирани неговите общотеоретични аспекти. Тук могат да се посочат следните научни и научно-приложни резултати от изследването: Предложена е класификация на факторите за ценообразуване в строителството, която подпомага систематизирането и изследването на тези фактори; Разработената класификация подпомага практическата дейност по ценообразуването на строителната продукция, като улеснява процеса на събиране на полезна информация; Предложената класификация на ценообразуващите фактори помага на мениджърите на строителни предприятия и специалистите по ценообразуване да изберат и реализират

успешна ценова политика и стратегия на строителното предприятие. Втората глава на дисертацията разглежда важни методологични аспекти. Тук също има интересни научни и научно-приложни резултати. На първо място, българският строителен пазар е анализиран като неразделна част от европейския строителен пазар. След това е направено ясно разграничение между регуляторната рамка на ценообразуването на етапите на проучване и проектиране и на етапите на създаване и реализация на строителната продукция. На тази основа са анализирани и сравнени функционалните характеристики на български и чуждестранни програмни продукти за ценообразуване. Наблюдават се някои съществени различия. Българските продукти по-рядко използват облачни технологии и не позволяват ефективна комуникация с доставчици, крайни клиенти и проектанти. Най-съвършените български софтуерни продукти са облачно базирани ERP системи. Те предоставят добри възможности за управление както на веригата за доставки, така и на взаимоотношенията с клиентите. В третата глава на дисертационния труд е проведено практическо изследване на ценообразуването в строителните фирми в България. На база направените анализи в предходните етапи е предложен усъвършенстван модел на ценообразуване на строителната продукция. Формулирани са възможности за подобряване на ценообразуването в динамична икономическа среда. Авторефератът на дисертацията е прецизно оформлен и представя коректно съдържанието, постигнатите резултати и приноси на цялостното изследване. Стилът е увлекателен, достъпен и лесен за четене.

5. Научни и научно – приложни приноси

Основните становища на авторката са добре обосновани. Те насочват към обобщенията и постигнатите приносни резултати в дисертационния труд. Считам, че посочените приноси са значимо допълнение към публично достъпната информация по изследвания проблем. Приемам приносите, посочени от докторантката Красимира Христова – Бочева (общо 4 представени на стр. 40 и 41) в автореферата. По мое лично мнение, дисертацията съдържа и други приносни моменти, които не са изрично посочени от авторката. Ярък пример в това отношение е изложението на стр. 91 (в края на първия параграф от втора глава) на дисертационния труд. Тук, на базата на синтез на крайните резултати от анализа на основните тенденции в развитието на строителния бизнес в Европа и у нас през изследвания период, са представени водещи насоки за

повишаване на конкурентния потенциал на строителните фирми. Това са развитието на строителните технологии, с цел подобряване ефективността на работните процеси; използването на сглобяеми конструкции; информационното моделиране на сгради (BIM); инвестициите в инфраструктура; софтуерът за управление на строителни процеси и по-специално за ценообразуване; по-доброто оборудване за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд; „Зеленото” строителство и др.

Всичко това ми дава основание да твърдя, че приносите са реални, отразяват обективно основните постижения в цялостната научна дейност на авторката и са съобразени с изискванията за присъждане на ОНС „доктор”.

6. Публикации по дисертационния труд

Представените от докторантката публикации отговарят на количествените изисквания по чл. 35, ал. 1, т. 1-4 от Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет – Варна. В периода 2014 – 2022 г. по съдържанието на дисертационния труд са направени три самостоятелни публикации на български и английски език. Две от тях са доклади от международни научни конференции на Икономически университет – Варна. Първият доклад разглежда факторите, които влияят върху цените и ценообразуването в строителството. Вторият анализира Качеството като ценност в цената на проучвателната и проектната продукция. Третата публикация е статия в научно списание на английски език. Разглежда формирането и реализирането на конкурентна ценова стратегия на строителните фирми в динамична икономическа среда.

Оценявам положително тематиката и съдържанието на публикациите, които представлят основните моменти от дисертационния труд и дават възможност на широката аудитория да се запознае и оцени вижданията на докторантката по важни аспекти на ценообразуването на строителната продукция.

7. Констатирано или неконстатирано plagiatство

Моето дълбоко лично убеждение е, че дисертационният труд като цяло, както и постигнатите приноси са резултат от личните изследвания на докторантката и имат оригинален характер.

8. Критични бележки и препоръки

С изключение на някои дребни забележки от стилистичен характер, нямам сериозни критични коментари по отношение на дисертационния труд. Въз основа на постигнатите до момента резултати препоръчвам на авторката да задълбочи своите изследвания в областта на маркетинга на строителна продукция. Тя демонстрира много добри умения за икономически и маркетингови анализи и може да ги използва за изследване на потенциала за конкурентоспособност на строителните фирми у нас.

9. Въпроси към дисертанта

След обстойното ми запознаване с дисертационния труд бих искал да задам на докторантката следния въпрос:

Как накратко може да се формулира теоретичната връзка между общоприетото маркетингово разбиране за стойност и авторската концепция за ценност на строителната продукция?

10. Заключение

Като цяло научният труд е посветен на актуален проблем за строителния бизнес в страната. Използва ясен и логичен стил на представяне и добре обосновани резултати и приноси, които са новост в изследванията на разглеждания проблем. Авторката показва умение да анализира и предлага методически решения на сложни проблеми на ценообразуването на строителната продукция. Получените резултати съответстват на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за прилагането му, което ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Красимира Христова – Бочева в научно направление 3.8 Икономика, докторска програма „Икономика и управление (Строителство и недвижима собственост)“ на Икономически университет - Варна.

София,
13.12.2022

Подпись:
Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

/доц. д-р Георги Забунов/